ISSN 2224-5294

ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ҰЛТТЫҚ ҒЫЛЫМ АКАДЕМИЯСЫНЫҢ

АБАЙ АТЫНДАҒЫ ҚАЗАҚ ҰЛТТЫҚ
ПЕДАГОГИКАЛЫҚ УНИВЕРСИТЕТІНІҢ

Х А Б А Р Л А Р Ы

ИЗВЕСТИЯ

НАЦИОНАЛЬНОЙ АКАДЕМИИ НАУК
РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН

КАЗАХСКИЙ НАЦИОНАЛЬНЫЙ
ПЕДАГОГИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ ИМ. АБАЯ

N E W S

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

ABAY KAZAKH NATIONAL
PEDAGOGICAL UNIVERSITY

ҚОҒАМДЫҚ ЖӘНЕ ГУМАНИТАРЛЫҚ ҒЫЛЫМДАР СЕРИЯСЫ

СЕРИЯ ОБЩЕСТВЕННЫХ И ГУМАНИТАРНЫХ НАУК

SERIES OF SOCIAL AND HUMAN SCIENCES

5 (321)

ҚЫРКҮЙЕК – ҚАЗАН 2018 ж.
СЕНТЯБРЬ – ОКТЯБРЬ 2018 г.
SEPTEMBER – OCTOBER 2018

1962 ЖЫЛДЫҢ ҚАҢТАР АЙЫНАН ШЫҒА БАСТАҒАН
ИЗДАЕТСЯ С ЯНВАРЯ 1962 ГОДА
PUBLISHED SINCE JANUARY 1962

ЖЫЛЫНА 6 РЕТ ШЫҒАДЫ
ВЫХОДИТ 6 РАЗ В ГОД
PUBLISHED 6 TIMES A YEAR

Б а с р е д а к т о р

ҚР ҰҒА құрметті мүшесі
Балықбаев Т.О.

Р е д а к ц и я а л қ а с ы:

экон. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Баймұратов У.Б.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Байпақов К.М.**; филос. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Есім Г.Е.**; фил. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Қирабаев С.С.**; эк. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Қошанов А.К.**; эк. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Нәрібаев К.Н.** (бас редактордың орынбасары); филос. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Нысанбаев А.Н.**; заң ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Сәбікенов С.Н.**; заң ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Сүлейменов М.К.**; эк. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академигі **Сатыбалдин С.С.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академик **Әбжанов Х.М.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Әбусейтова М.Х.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академик **Байтанаев Б.А.**; филол. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Жақып Б.А.**; фил. ғ. докторы, проф., академик НАН РК **Қалижанов У.К.**; филол. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академик **Қамзабекұлы Д.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академик **Қожамжарова Д.П.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА академик **Қойгелдиев М.К.**; фил. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Құрманбайұлы Ш.**; тарих ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Таймағанбетов Ж.К.**; социол. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Шәукенова З.К.**; фил. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Дербісәлі А.**; саяси. ғ. докторы, проф., **Бижанов А.К.**, тарих ғ. докторы, проф., **Кабульдинов З.Е.**; фил. ғ. докторы, проф., ҚР ҰҒА корр. мүшесі **Қажыбек Е.З.**

Р е д а к ц и я к ең с е с і:

Молдова Республикасының ҰҒА академигі **Белостечник Г.** (Молдова); Әзірбайжан ҰҒА академигі **Велиханлы Н.** (Азербайжан); Тәжікстан ҰҒА академигі **Назаров Т.Н.** (Тәжікстан); Молдова Республикасының ҰҒА академигі **Рошка А.** (Молдова); Молдова Республикасының ҰҒА академигі **Руснак Г.** (Молдова); Әзірбайжан ҰҒА корр. мүшесі **Муратов Ш.** (Әзірбайжан); Әзірбайжан ҰҒА корр. мүшесі **Сафарова З.** (Әзірбайжан); э. ғ. д., проф. **Василенко В.Н.** (Украина); заң ғ. докт., проф. **Устименко В.А.** (Украина)

«Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының Хабарлары. Қоғамдық және гуманитарлық ғылымдар сериясы». ISSN 2224-5294

Меншіктенуші: «Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы» РҚБ (Алматы қ.)

Қазақстан республикасының Мәдениет пен ақпарат министрлігінің Ақпарат және мұрағат комитетінде 30.04.2010 ж. берілген № 10894-Ж мерзімдік басылым тіркеуіне қойылу туралы куәлік

Мерзімділігі: жылына 6 рет.

Тиражы: 500 дана.

Редакцияның мекенжайы: 050010, Алматы қ., Шевченко көш., 28, 219 бөл., 220, тел.: 272-13-19, 272-13-18, <http://nauka-nanrk.kz>, social-human.kz

© Қазақстан Республикасының Ұлттық ғылым академиясы, 2018

Типографияның мекенжайы: «Аруна» ЖК, Алматы қ., Муратбаева көш., 75.

Главный редактор

Почетный член НАН РК

Т.О. Балыкбаев

Редакционная коллегия:

докт. экон. н., проф., академик НАН РК **У.Б. Баймуратов**; докт. ист. н., проф., академик НАН РК **К.М. Байпаков**; докт. филос. н., проф., академик НАН РК **Г.Е. Есим**; докт. фил. н., проф., академик НАН РК **С.С. Кирабаев**; докт. экон. н., проф., академик НАН РК **А.К. Кошанов**; докт. экон. н., проф., академик НАН РК **К.Н. Нармбаев** (заместитель главного редактора); докт. филос. н., проф., академик НАН РК **А.Н. Нысанбаев**; докт. юр. н., проф., академик НАН РК **С.Н. Сабиткенов**; докт. юр. н., проф., академик НАН РК **М.К. Сулейменов**; докт. экон. н., проф., академик НАН РК **С.С. Сатубалдин**; докт. ист. н., проф., академик НАН РК **Х.М. Абжанов**; докт. ист. н., проф., чл.-корр. НАН РК **М.Х. Абусеитова**; докт. ист. н., проф., академик НАН РК **Б.А. Байтанаев**; докт. фил. н., проф., чл.-корр. НАН РК **Б.А. Жакып**; докт. фиол. н., проф., академик НАН РК **У.К. Калижанов**; докт. фил. н., проф., академик НАН РК **Д. Камзабекулы**; докт. ист. н., проф., академик НАН РК **Д.П. Кожамжарова**; докт. ист. н., проф., академик НАН РК **М.К. Койгельдиев**; докт. фиол. н., проф., чл.-корр. НАН РК **Ш. Курманбайулы**; докт. ист. н., проф., чл.-корр. НАН РК **Ж.К. Таймаганбетов**; докт. социол. н., проф., чл.-корр. НАН РК **З.К. Шаукенова**; д. фиол. н., проф., чл.-корр. НАН РК **А. Дербисали**; доктор политических наук, проф., **Бижанов А.К.**; доктор ист. наук, проф., **Кабульдинов З.Е.**; доктор фиол. н., проф., член-корр. НАН РК **Қажыбек Е.З.**

Редакционный совет

академик НАН Республики Молдова **Г. Белостечник** (Молдова); академик НАН Азербайджанской Республики **Н. Велиханлы** (Азербайджан); академик НАН Республики Таджикистан **Т.Н. Назаров** (Таджикистан); академик НАН Республики Молдова **А. Рошка** (Молдова); академик НАН Республики Молдова **Г. Руснак** (Молдова); чл.-корр. НАН Азербайджанской Республики **Ш. Мурадов** (Азербайджан), член-корр. НАН Азербайджанской Республики **З.Сафарова** (Азербайджан); д. э. н., проф. **В.Н. Василенко** (Украина); д.ю.н., проф. **В.А. Устименко** (Украина)

Известия Национальной академии наук Республики Казахстан. Серия общественных и гуманитарных наук. ISSN 2224-5294

Собственник: РОО «Национальная академия наук Республики Казахстан» (г. Алматы)

Свидетельство о постановке на учет периодического печатного издания в Комитете информации и архивов

Министерства культуры и информации Республики Казахстан № 10894-Ж, выданное 30.04.2010 г.

Периодичность 6 раз в год

Тираж: 500 экземпляров

Адрес редакции: 050010, г. Алматы, ул. Шевченко, 28, ком. 219, 220, тел. 272-13-19, 272-13-18,
www.nauka-nanrk.kz / social-human.kz

© Национальная академия наук Республики Казахстан, 2018 г.

Адрес типографии: ИП «Аруна», г. Алматы, ул. Муратбаева, 75

Chief Editor

Honorary member of NAS RK
Balykbayev T.O

Editorial board:

Doctor of economics, prof, academician of NAS RK **Baimuratov U.B.**; doctor of history, prof, academician of NAS RK **Baipakov K.M.**; doctor of philosophy, prof, academician of NAS RK **Esim G.E.**; doctor of philology, prof, academician of NAS RK **Kirabayev S.S.**; doctor of economics, prof, academician of NAS RK **Koshanov A.K.**; doctor of economics, prof, academician of NAS RK **Naribayev K.N.** (deputy editor-in-chief); doctor of philosophy, prof, academician of NAS RK **Nyssanbayev A.N.**; doctor of law, prof, academician of NAS RK **Sabikenov S.N.**; doctor of law, prof, academician of NAS RK **Suleymenov M.K.**; doctor of economy, prof, academician of NAS RK **Satybaldin S.S.**; doctor of history, prof, academician of NAS RK **Abzhanov H.M.**; doctor of history, prof, corresponding member of NAS RK **Abuseitova M.H.**; doctor of history, prof, academician of NAS RK **Baitanaev B.A.**; doctor of philology, prof, corresponding member of NAS RK **Zhakyp B.A.**; doctor of philology, prof, academician of NAS RK **Kalizhanov U.K.**; doctor of philology, prof, academician of NAS RK **Hamzabekuly D.**; doctor of history, prof, academician of NAS RK **Kozhamzharova D.P.**; doctor of history, prof, academician of NAS RK **Koigeldiev M.K.**; doctor of philology, prof, corresponding member of NAS RK **Kurmanbaiuly Sh.**; doctor of history, prof, academician of NAS RK **Taimaganbetov J.K.**; doctor of sociology, prof, corresponding member of NAS RK **Shaukenova Z.K.**; doctor of philology, prof, corresponding member of NAS RK **Derbisali A.**; doctor of political science, prof **Bizhanov A.K.**; doctor of History, prof **Kabuldinov Z.E.**; doctor of philology, prof, corresponding member of NAS RK **Kazhybek E.Z.**

Editorial staff:

Academician NAS Republic of Moldova **Belostechik.G** (Moldova); Academician NAS Republic of Azerbaijan **Velikhanli N.** (Azerbaijan); Academician NAS Republic of Tajikistan **Nazarov T.N.** (Tajikistan); Academician NAS Republic of Moldova **Roshka A.** (Moldova) Academician NAS Republic of Moldova **Rusnak G.** (Moldova); Corresponding member of the NAS Republic of Azerbaijan **Muradov Sh.** (Azerbaijan); Corresponding member of the NAS Republic of Azerbaijan **Safarova Z.** (Azerbaijan); Associate professor of Economics **Vasilenko V.N.** (Ukraine), Associate professor of Law **Ustimenko V.A.** (Ukraine)

News of the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan. Series of Social and Humanities. ISSN 2224-5294

Owner: RPA "National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan" (Almaty)

The certificate of registration of a periodic printed publication in the Committee of information and archives of the Ministry of culture and information of the Republic of Kazakhstan N **10894-Ж**, issued 30.04.2010

Periodicity: 6 times a year

Circulation: 500 copies

Editorial address: 28, Shevchenko str., of. 219, 220, Almaty, 050010, tel. 272-13-19, 272-13-18,
www.nauka-nanrk.kz / social-human.kz

© National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan, 2018

Address of printing house: ST "Aruna", 75, Muratbayev str, Almaty

NEWS

OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN

SERIES OF SOCIAL AND HUMAN SCIENCES

ISSN 2224-5294

<https://doi.org/10.32014/2018.2224-5294.25>

Volume 5, Number 321 (2018), 147 – 151

UDK 314.8:331.101.262

G.I. Nurzhanova

Finance Ministry, "Finance Academy", Astana, Kazakhstan E-mail: gulislam@mail.ru**IMPACT OF DEMOGRAPHIC FACTORS ON LABOR POTENTIAL
OF ECONOMY'S AGRICULTURAL SECTOR**

Abstract. The main objective of the demographic policy in rural areas is to ensure the stability and optimum increase of the population within the quantitative and qualitative indicators of labor potential in the agricultural sector of the economy.

The objectives of the demographic policy implementation in rural areas are highlighted in the article to achieve these goals.

The article outlines the methods for the implementation of tasks, such as setting up mechanisms to increase employment in rural areas, and the state regulation of agricultural and production-related labor relations.

The results of the study show that the population of the city compared to the population of the urban areas of the Republic of Kazakhstan for 2012-2017 is high and the dynamics of migration dynamics for 2012-2016 is closely linked to the demographic factor.

In the article, all these methods and conclusions can be used in Kazakhstani rural research institutes and educational projects.

During demographic research, these results should be taken as a requirement, and the subject should be systematically covered. While the research in this area will be implemented, it is necessary to consider the system of learning about other environments (ecology, economics, etc.) because it is a phenomenon that has a great impact on the human factor. As the environment develops, the survival and adaptation of a human being are in line with it.

Keywords: agrarian sector, rural regions, demographic factor, labor potential, labor force, natural growth coefficient.

The population of any country is an important measure of sustainable development. The low density of the population (in case of a significant frontier) is a factor of instability in the state development. For the significant part of the country's territory, it is difficult to maintain economic development and it is important to keep the number of population at a certain level, despite the impossibility of having the same level of population in all regions of Kazakhstan. Moreover, it is important to deploy economic opportunities (firstly, solving the problem of the labor market), preserve of genetic and cultural potential among regions, overcoming unfavorable differentiation between infrastructure weakness and demographic inequality need for transparency.

Demographic science deals with the population, composition, migration, and movement of the population.

Demographics (Greek demo-folk, grapho-write) - 1) scientific discipline about population growth laws and its socio-historical reasoning processes; 2) socioeconomic demography is a scientific area studying the population, its geography, structure, and composition, quantitative and spatial - periodic dynamics, birth, death, lifespan of their historical features; 3) demographic demography is a set of statistical data on population density, age and sex composition [1, p. 344].

Thus, demography studies the changes in the age, gender, marriage, and family structure of the population, the interrelation of demographic structures and processes, as well as the patterns of change in the total number of population and families, those are the result of interaction between these phenomena.

Demography contains a collection of statistical data on population composition, number, density, age and gender content. Basic concepts of demography are birth, death, natural transformation of the population, duration of life, population life, population migration [2, p. 60].

According to the author, the main objective of the demographic policy in rural areas is to ensure the stability and optimum growth of the population within the quantitative and qualitative indicators of labor potential in the agricultural sector of the economy.

To achieve these goals, the following objectives of the demographic policy in rural areas should be solved:

- formation of a healthy lifestyle of the rural population;
- involvement of youth in the agricultural sector;
- development of agrarian labor market infrastructure;
- further improvement of the income generation policy as the main prerequisite for the continuous increase of rural population;
- stabilization of agricultural production;
- improvement of living conditions in rural areas.

Author believes that the main idea of demographic policy in rural settlements is to use the following methods to implement key measures aimed to improve the demographic situation, as it is the creation of normal conditions for the development in general and improvement of labor potential in the agricultural sector of the economy:

- implementation of measures aimed to improve living conditions, increasing birth rate, monitoring the health of the people and reducing the mortality rate;
- improving the legal framework aimed at creating a normal environment for children and school-age adolescents;
- formation of mechanisms to increase the attractiveness of employment in the rural areas;
- formation and development of production and service systems for agricultural enterprises and rural population;
- reforming the labor remuneration system in order to encourage those who work in the agricultural sector;
- state regulation of agricultural and industrial production, social and labor relations;
- minimizing environmental factors that affect the health of the rural population.

At the same time, it is critical forming the following preconditions for the implementation of the demographic policy in rural areas:

- funding special programs for rural health protection;
- pricing policy development, active investments attraction into the agricultural commodity industry, agricultural and labor tools production;
- applying preferential lending and special taxation of agricultural enterprises.

The economic index of labor resources describes the economic relations of the working population in the public sector.

The social index of labor resources describes the formation and relationships of labor resources at the historical stages of public life.

Today, demographic indicators of the urban and rural population in the Republic of Kazakhstan are diverse, because the rural working population is forced to seek employment in the city. Therefore, it is necessary to improve the condition of the rural areas, to bring the internal structure of rural settlements to the urban situation. The table shows dynamics of the demographic indicators of the population of the Republic of Kazakhstan for 2012-2017.

Table 1 - Dynamics of the population in the Republic of Kazakhstan for 2012-2017

	2012	2013	2014	2015	2016	2017
All people, beginning of year, people	16 673 933	16 910 246	17 160 855	17 415 715	17 669 896	17 918 214
Inside:						
Urban population	9 127 543	9 277 871	9 433 575	9 837 025	10 035 577	10 250 102
Rural population	7 546 390	7 632 375	7 727 280	7 578 690	7 634 319	7 668 112
Note: compiled by the author according to the data of the Statistics Committee of the Republic of Kazakhstan						

The table demonstrates that in 2012-2017 the urban population is dominated by the rural population. The number of rural population in 2012 is 7 546 390, in 2013 was 7 632 375, in 2014 was 7 727 280, in 2015 was 7 578 690, in 2016 was 7 634 319, in 2017 was 7 668 112 people. Nevertheless, the urban population is increasing year by year as compared with the rural population.

The statistical indicators of social development processes are following: total population; birth, death and natural increase of the population, births, and deaths per 1,000 population: deaths for personal reasons; infant mortality rate on major causes of death; marriages and divorces, total marriages and divorces rates; population migration flows.

The statistical index of labor resources characterizes the working age of the population. In the study of working age population, special attention is paid to youth and retired workers, and to women of reproductive age. Their situation in the labor market is complicated by the question of employment.

The continuous increase of the population is one of the main factors of the formation and development of labor potential. In order to characterize the continuous process of population growth, the birth rate, mortality rate, and natural growth rates are used.

The total fertility rate is determined by the ratio of birth rate to all population. It represents the ratio of the total number of live births per year to the average annual population and is calculated per 1,000 population.

Labor resources develop according to the level of development of productive forces and the division of public labor. Labor resources are distributed across regions, sectors, and sectors of the economy.

Labor migration is a complex social and economic process. Different types of labor force movement distinguish:

- natural movement of labor resources;
- normative duration (working period) of labor activity and duration of work;
- the actual duration of labor activity and duration of work depends on the level of mortality during the working period:
- sectoral (depends on the rate of development of different industries);
- professional qualification (due to change of profession, degree, position);
- social (formation of new social groups);
- regional.

Regional labor motion is called migration, and migrant is a migration participant.

Each migrant is a visitor to the area, which he leaves. The table below shows the migration dynamics of the population of the Republic of Kazakhstan for 2012-2016 (Table 2).

Table 2 - The migration dynamics of the population of the Republic of Kazakhstan for 2012-2016

No	Population migration, total, people	2012	2013	2014	2015	2016
1	arrived	366137	361372	422400	472032	630649
2	departured	367563	361651	434562	485498	651794
3	migratory distinction	-1426	-279	-12 162	-13 466	-21 145
4	external migration					
5	immigrants	28 296	24 105	16 784	16 581	13 755
6	emigrants	29 722	24 384	28 946	30 047	34 900
7	migratory distinction	-1 426	-279	-12 162	-13 466	-21 145

Note: compiled by the author according to the data of the Statistics Committee of the Republic of Kazakhstan

The number of people who arrived and departed between 2012 and 2016 increased. The largest share of immigrants is 28 296 people in 2012. The largest share of emigrants is 34 900 people in 2016.

Data on population migration are obtained by means of statistical calculations resulting from the analysis of received documents by the internal affairs bodies in the residential areas of the population.

Population migration is a relocation of people from their borders (countries, regions).

The number of visitors is the number of people arriving from the territory beyond the boundaries of the territory during the reporting period.

Population migration growth is defined as the difference between the number of arrivals and the number of outsiders in a given period. Migration can be negative (if the number of arrivals is greater than the number of missing people) or may be negative. In the latter case, migratory migration is taking place.

The overall population growth is a combination of natural growth and migration growth.

Today, the most important general theoretical and methodological guidelines for understanding the nature and content of migration processes are found in the work of migration, not only economically but also from demographic, historical and political disciplines.

In PhD dissertation based on the conceptual aspect of not only the genesis and structure of migratory economy, but also the peculiarities of activities within the transitional economy, Mukhammedov noted that «we consider the migration of the population as a socio-economic category, in the sense that the division of labor is primarily related to production and ownership» [3, p. 6].

In demographic surveys, these indicators should be taken as a requirement, and the object being investigated should be systematically covered. It is necessary to consider the system of learning about other environments (ecology, economics, etc.), because it is a phenomenon that has a great impact on the human factor. As the environment develops, the survival and adaptation of a human being are in line with it [4, p. 68].

To conclude, the constant increase of the population also affects the economic and social situation, including the demographic factor (reduction in living standards, reduction of preschool institutions, child mortality rate, etc.). Currently, the number of arrivals and departures in the current statistical report is conditionally registered.

REFERENCES

- [1] Dal V.I. "Explanatory dictionary of the living Great Russian language" // Publications: Russian language. Media. **2006**, p. 344.
- [2] Yelemessov K. The future of agrarian science is ahead // Egemen Kazakhstan, January 29, **2007**, p. 3.
- [3] Muhammedov A.U. Economic problems of state regulation of population migration. // The dissertation author's abstract for the degree of Doctor of Economic Sciences, Almaty, **2007**, p. 25.
- [4] Schlenner P.E., Kokina Y.P. The Economics of Labor // Textbook. M.: Lawyer, **2003**, p. 68.

Г.И. Нуржанова

Қаржы Министрлігі, «Қаржы академиясы» АҚ, Астана, Қазақстан

ЭКОНОМИКАНЫҢ АГРАРЛЫҚ СЕКТОРЫНДАҒЫ ЕҢБЕК ӘЛЕУЕТІНЕ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ ФАКТОРДЫҢ ӘСЕРІ

Аннотация. Ауылдық елді мекендердегі демографиялық саясаттың негізгі мақсаты – экономиканың аграрлық секторындағы еңбек әлеуетінің сандық және сапалық көрсеткіштерінің шегінде тұрғын халықтың тұрақтылығы мен оңтайлы ұдайы ұлғаюын қамтамасыз ету болып табылады.

Аталған мақсаттарды жүзеге асыру үшін, ауылдық елді мекендердегі демографиялық саясатты жүзеге асырудың міндеттері мақалада атап көрсетілген.

Мақалада міндеттерді орындау бойынша қандай әдістерді қолдану керек екендігі берілген, мысалы ауылда еңбек етудің тартымдылығын арттыратын тетіктер қалыптастыру, аграрлық өндіріс саласында өндірістік және әлеуметтік-еңбек қатынастарын жақсарту мақсатында оларды мемлекет тарапынан реттеу сияқты әдістер аталған.

Жұмыстың нәтижелері кесте түрінде, яғни Қазақстан Республикасы халқының 2012 – 2017 жылдар аралығындағы демографиялық көрсеткіштер серпіні түрінде қала халқының саны ауыл халқы санының басым екендігі көрсетіліп және 2012 – 2016 жылдар аралығындағы көші – қон серпініні демографиялық факторға тығыз байланысты екендігі көрсетіліп, оның себептері аталынды.

Мақалада аталған әдістер, шаралар және қорытындылар Қазақстанда ауыл мекендерін зерттеу бойынша институттарда және оқу процестерінде қолдануға болады.

Демографиялық зерттеулер жүргізгенде осы нәтижелерді талап ретінде алып, зерттелетін объект жүйелі түрде мазмұндалу керек. Осы саладағы ізденіс жүргізгенде басқа да орта туралы ілімдер жүйесін байланыстыра қарастыру керек (мысалы, экология, экономика т.с.с.), өйткені адам факторына үлкен әсерін тигізетін құбылыс, ол – орта болып табылады. Ортаның дамуына қарай адамның тіршілік етуі мен бейімделуі соған сай жүріп отырады.

Түйін сөздер: аграрлық сектор, ауылдық өңірлер, демографиялық фактор, еңбек әлеуеті, еңбек ресурстары, табиғи өсім коэффициенті.

Г.И. Нуржанова

АО «Финансовая академия», Астана, Казахстан

ВЛИЯНИЕ ДЕМОГРАФИЧЕСКОГО ФАКТОРА НА ТРУДОВОЙ ПОТЕНЦИАЛ АГРАРНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ

Аннотация. Основной целью демографической политики в сельских районах является обеспечение стабильности и оптимального прироста населения в количественных и качественных показателях трудового потенциала в сельскохозяйственном секторе экономики.

Цели реализации демографической политики в сельских районах подчеркиваются в статье, а также пути их достижения.

В этой статье показано, какие методы следует использовать для реализации задач, например, формирование механизмов для повышения привлекательности сельского труда, сельскохозяйственного производства и социально-трудовых отношений в области промышленности, такие как государственное регулирование в целях совершенствования отрасли.

Результаты исследования показаны в таблице, где за 2012-2017 года в виде динамики демографических показателей видно, что количество городского населения выше сельского населения за весь период. Между 2016 и 2012 годами показано, что миграция тесно связана с динамикой демографических факторов, были названы их причины.

Методы и выводы, упомянутые в статье, могут быть использованы в казахстанских исследовательских институтах и образовательных процессах.

При проведении демографических исследованиях результаты должны приниматься как требование, а предмет должен быть систематически охвачен. При проведении исследований в этой области необходимо учитывать систему изучения других сред (например, экология, экономика и т.д.), поскольку среда оказывает большое влияние на человеческий фактор. По мере развития окружающей среды выживание и адаптация человека соответствуют ей.

Ключевые слова: аграрный сектор, сельские территории, демографический фактор, трудовой потенциал, трудовые ресурсы, коэффициент естественного прироста.

Information about author:

Nurzhanova G.I. - Finance Ministry, "Finance Academy", Astana, Kazakhstan E-mail: gulislam@mail.ru

МАЗМҰНЫ

<i>Алтыбаева С.М., Сағындыков Е.С.</i> Көркем мәтін құрылымындағы мифопоэтикалық модельдеу және мәдени код.....	5
<i>Сембиева Л.М., Мажитов Д.М., Карпицкая М.Е., Хамитова Д.М.</i> Экономиканы жаңғырту жағдайындағы ЕАЭО елдерінің монетарлық жүйесінің өзгеруі	12
<i>Құлсариева А.Т., Султанова М.Э., Шайгозова Ж.Н.</i> Фольклор және сәйкестілік: Қазақстанның қазіргі заманғы мәдениетіндегі тарих, жады және аңыз шығармашылығы	19
<i>Кенжебаев Д.А.</i> Олигон Сарышаған – қысқаша тарихи талдау.....	26
<i>Абдуллина Г.А., Базарбаев А.Г.</i> Ұйымдардағы адам ресурстарын басқарудың заманауи тұжырымдамалары.....	33
<i>Ағыбаев А.Н., Адибаева А.Қ.</i> Геноцид туралы БҰҰ Конвенциясының қатысушы мемлекеттердің қылмыстық заңнамаларындағы имплементациялық тетіктері: жалпы салыстырмалы талдау.....	39
<i>Ахметжанов Б., Тәжібекова К.Б., Шаметова А.А.</i> Қазақстан көлік өнеркәсіптің дамуын талдау.....	44
<i>Аюпова З.К., Құсайынов Д.Ө.</i> Тәуелсіздік жағдайындағы қазақстан республикасының конституциялық-құқықтық дамуының мәселелері.....	48
<i>Нурпеисова А.А., Рей И.Ю., Бижанов Д.Т., Тлеужанова Д.А.</i> Инновациялық өндірісді жасаудың процесін бақылауының негізгі элементтері.....	53
<i>Гиздатов Г.Г.</i> Қазақстандық дискурсының құрылымы психоллингвистикалық зерттеу.....	57
<i>Ищанова Р.К.</i> Мемлекеттік шығындарды басқару - мемлекеттің қаржылық тұрақтылығын қамтамасыз ету.....	64
<i>Мадыева А.М., Бикенова А.С., Елеусіз Л.Т.</i> Білім саласындағы туристік қызметтер.....	68
<i>Ескальева А. Ж., Баймуханова М.Т., Ахмурзина Д.О.</i> Әлеуметтік сала адам капиталының сапасын қолдаудың перспективалары.....	73
<i>Мархаева Б.А., Козбахова Д.Л.</i> Жауапкершілік орталық және трансферттік баға белгілеу.....	79
<i>Сабирова Р.К., Утепкалиева К.М., Кабаков С.Б.</i> Қазақстандағы ауыл шаруашылығы экономикасының экологиялық аспектілері.....	85
<i>Тлесова Э., Хойч А., Кураш Н.</i> Қазақстан республикасының ғылыми инновациялық потенциясы және оның перспективалары.....	89
<i>Хамитхан Н.</i> Қазақстандағы банктік қызметтердің сапасын жақсарту жағдайында банкаралық басекелестік.....	95
<i>Шалдарбеков Қ.Б., Муханова Г.С., Нурмухамбетова З.С.</i> Аймақтарды дамыту бағдарламаларын жүзеге асырудағы жобалық басқаруды қолданудың шетелдік тәжірибесі.....	101
<i>Каратаева А.М., Бердиярова Ж.С.</i> Мемлекеттік қызметшінің әдептік мәдениеті және құқықтық мәдениеті сыбайлас жемқорлыққа қарсы мәдениеттің негізі ретінде.....	106
<i>Алдабергенова А.А.</i> Абсурд әдебиетін аударудың лингвомәдени аспектілері	113
<i>Стукач В. Ф., Байдалинова А. С., Сандыбаева Б. А.</i> Қазақстанның қаржылық қауіпсіздігі.....	119
<i>Баймаханова Д.М., Оспанова Д.А.</i> Конституциялық-құқықтық сана - конституционализмнің маңызды компоненті ретінде және оның адам құқықтары мәселелерін шешудегі рөлі.....	126
<i>Имангожина З.А.</i> Сланцевая революция: глобальный тренд на мировом энергетическом рынке.....	137
<i>Ракаева А.Н., Жуматаева Б.А., Успанбаева М.К., Доскалиева Б.Б.</i> Экологиялық есеп қазақстандағы кәсіпорын экономикасының даму кезеңі ретінде.....	142
<i>Нуржанова Г.И.</i> Экономиканың аграрлық секторындағы еңбек әлеуетіне демографиялық фактордың әсері.....	147
<i>Оспанова Д.А., Баймаханова Д.М.</i> Қазақстан Республикасының кибер кеңістігін дамыту жағдайында мемлекеттік қызметтерді цифрландыруда әкімшілік-құқықтық қамтамасыз ету	152
<i>Рысбекова М.О., Тлесова Э.Б., Хаитбаева Ф.К.</i> Қазақстандағы тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық қызметін арттыру және жаңғырту факторлары.....	160
<i>Султанова Г. Т.</i> Аграрлық сектордың экспорттық әлеуетін дамытуға бағытталған үрдістер мен басымдықтар.....	166

СОДЕРЖАНИЕ

Алтыбаева С.М., Сагындыков Е.С. Культурный код и мифопоэтическое моделирование в структуре художественного текста.....	5
Сембиева Л.М., Мажитов Д.М., Карпицкая М.Е., Хамитова Д.М. Трансформация монетарной системы стран ЕАЭС в условиях модернизации экономики.....	12
Кулсариева А.Т., Султанова М.Э., Шайгозова Ж.Н. Фольклор и идентичность: история, память и мифотворчество в современной визуальной культуре Казахстана.....	19
Кенжебаев Д.А. Полигон Сарышаган – краткий исторический анализ.....	26
Абдулина Г.А., Базарбаева А.Г. Современные концепции управления человеческими ресурсами в организациях.....	33
Агыбаев А.Н., Адибаева А.К. Имплементационные механизмы Конвенции ООН о геноциде в уголовных законодательствах государств-участников: общий сравнительный анализ.....	39
Ахметжанов Б., Тажобекова К.Б., Шаметова А.А. Анализ развития угольной промышленности Казахстана.....	44
Аюпова З.К., Кусаинов Д.У. Проблемы конституционно-правового развития республики Казахстан в условиях суверенитета	48
Нурпеисова А.А., Рей И.Ю., Бижанов Д.Т., Тлеужанова Д.А. Основные элементы управления процессом создания инновационной продукции.....	53
Гиздатов Г.Г. Психолингвистическое исследование концептов казахстанского дискурса	57
Ищанова Р.К. Управление государственными расходами - как обеспечение финансовой устойчивости государства.....	64
Мадышева А.М., Бикенова А.С., Елеусиз Л.Т. Туристские услуги в сфере образования.....	68
Ескашева А.Ж., Баймуханова М.Т., Ахмурзина Д.О. Перспективы усиления качества человеческого капитала социальной сферы.....	73
Мархаева Б.А., Козбахова Д.Л. Центр ответственности и трансфертное ценообразование.....	79
Сабирова Р.К., Утепкалиева К.М., Кабаков С.Б. Экологические аспекты экономики сельского хозяйства в Казахстане.....	85
Тлесова Э., Хойч А., Кураш Н. Научно-инновационный потенциал республики Казахстан и его перспективы.....	89
Хамитхан Н. Межбанковская конкуренция в условиях повышения качества банковских услуг в Казахстане.....	95
Шалдарбеков К.Б., Муханова Г.С., Нурмухамбетова З.С. Зарубежный опыт применения проектного управления при реализации программ развития регионов.....	101
Каратаева А.М., Бердиярова Ж.С. Этическая культура и правовая культура государственных служащих как основа антикоррупционной культуры.....	106
Алдабергенова А.А. Лингвокультурологические аспекты перевода литературы абсурда.....	113
Стукач В. Ф., Байдалинова А. С., Сандыбаева Б. А. Казахстанская финансовая безопасность.....	119
Баймаханова Д.М., Оспанова Д.А. Конституционно-правовое сознание как важный компонент конституционализма и его роль в решении проблем прав человека.....	126
Имангожина З.А. Сланцевая революция: глобальный тренд на мировом энергетическом рынке.....	137
Ракаева А.Н., Жуматаева Б.А., Успанбаева М.К., Доскалиева Б.Б. Экологический учет как ступень развития экономики предприятия в Казахстане.....	142
Нуржанова Г.И. Влияние демографического фактора на трудовой потенциал аграрного сектора экономики.....	147
Оспанова Д.А., Баймаханова Д.М. Административно-правовое обеспечение цифровизации государственных услуг в условиях развития кибер пространства республики Казахстан.....	152
Рысбекова М.О., Тлесова Э.Б., Хаитбаева Ф.К. Факторы инновационной модернизации и совершенствования деятельности жилищно-коммунального хозяйства в Казахстане.....	160
Султанова Г. Т. Тенденции и приоритеты развития экспортного потенциала аграрного сектора.....	166

CONTENTS

<i>Altybayeva S.M., Sagyndykov E.S.</i> Cultural code and myth poetic modeling in the structure of the artistic text.....	5
<i>Sembiyeva L.M., Mazhitov D.M., Karpitskaya M.E., Khamitova D.M.</i> Transformation of the monetary system of the eurasian economic UNION countries in the conditions of modernization of the economy.....	12
<i>Kulsarieva A.T., Sultanova M.E., Shaigozova Zh.N.</i> Folklore and identity: history, memory and myth-making in the modern visual culture of Kazakhstan.....	19
<i>Kenzhebayev D.A.</i> The Saryshagan Ground – the short historical analysis.....	26
<i>Abdullina G.A., Bazarbaeyeva A.G.</i> Modern concepts of human resources management in organizations.....	33
<i>Agybayev A.N., Adibayeva A.K.</i> Implementing mechanisms of the UN Convention on genocide in the criminal legislation of the participating States: general comparative analysis.....	39
<i>Akhmetzhanov B., Tazhibekova K.B., Shametova A.A.</i> Analysis of development of the coal industry of Kazakhstan.....	44
<i>Ayupova Z.K., Kussainov D.U.</i> Problems of constitutional and legal development of the republic of kazakhstan in the conditions of sovereignty.....	48
<i>Nurpeisova A.A., Rey I.Yu., Bizhanov D.T., Tleuzhanova D.A.</i> Main elements of managing the process of creating innovation production.....	53
<i>Gizdatov G.G.</i> Psycholinguistic study of the concepts of Kazakhstani discourse.....	57
<i>Ichshanova R.K.</i> Management of state expenditures - as the ensuring of the financial stability of the state.....	64
<i>Madisheva A.M., Bikenova A.S., Eleusis L.T.</i> Tourist services in the sphere of education.....	68
<i>Eskalieva A. Zh., Baymukhanova M.T., Ahmurzina D.O.</i> Perspectives of strengthening the quality of the human capital of the social sphere.....	73
<i>Markhayeva B.A., Kozbakhova D.L.</i> A responsibility center and transfer pricing	79
<i>Sabirova R.K., Utepkalieva K.M., Kabakov S.B.</i> Ecological aspects of economics of agriculture in Kazakhstan.....	85
<i>Tlessova E., Khoich A., Kurash N.</i> Scientific innovation potential of the republic of Kazkahstan and its perspectives.....	89
<i>Hamitkhan N.</i> Interbank competition in conditions of improving the quality of banking services in Kazakhstan.....	95
<i>Shaldarbekov K., Mukhanova G., Nurmukhambetova Z.</i> International practices in project management in implementing regional development programs	101
<i>Karatayeva A., Berdiarova Zh.</i> The ethical culture and legal culture civil servants as to basis of anticorruption culture.....	106
<i>Aldabergenova A.A.</i> Linguocultural aspects of translation of absurd literature.....	113
<i>Stukach V. F., Baydalina A. S., Sandybayeva B.A.</i> Kazakhstani financial safety.....	119
<i>Baimakhanova D.M., Ospanova D.A.</i> Constitutional and legal consciousness as an important component of constitutionalism and its role in the solution of human rights problems	126
<i>Imangozhina Z.A.</i> Shale gas revolution: global trend in the world energy market.....	137
<i>Rakaeva A.N., Zhumataeva B.A., Uspanbayeva M.K., B.B.Doskalieva.</i> Level of ecological report development in the economic of Kazakhstan's companies.....	142
<i>Nurzhanova G.I.</i> Impact of demographic factors on labor potential of economy's agricultural sector	147
<i>Ospanova D.A., Baimakhanova D.M.</i> Administrative and legal support of digitalization of public services in the context of the development of cyber space in the republic of Kazakhstan.....	152
<i>Ryspeкова M.O., Tlessova E.B., Khaitbayeva F.</i> Factors of innovative modernization and improvement of activity of housing and communal services in Kazakhstan.....	160
<i>Sultanova G. T.</i> Trends and priorities for the development of export potential of the agrarian sector.....	166

**PUBLICATION ETHICS AND PUBLICATION MALPRACTICE
IN THE JOURNALS OF THE NATIONAL ACADEMY OF SCIENCES
OF THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

For information on Ethics in publishing and Ethical guidelines for journal publication see <http://www.elsevier.com/publishingethics> and <http://www.elsevier.com/journal-authors/ethics>.

Submission of an article to the National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan implies that the work described has not been published previously (except in the form of an abstract or as part of a published lecture or academic thesis or as an electronic preprint, see <http://www.elsevier.com/postingpolicy>), that it is not under consideration for publication elsewhere, that its publication is approved by all authors and tacitly or explicitly by the responsible authorities where the work was carried out, and that, if accepted, it will not be published elsewhere in the same form, in English or in any other language, including electronically without the written consent of the copyright-holder. In particular, translations into English of papers already published in another language are not accepted.

No other forms of scientific misconduct are allowed, such as plagiarism, falsification, fraudulent data, incorrect interpretation of other works, incorrect citations, etc. The National Academy of Sciences of the Republic of Kazakhstan follows the Code of Conduct of the Committee on Publication Ethics (COPE), and follows the COPE Flowcharts for Resolving Cases of Suspected Misconduct (http://publicationethics.org/files/u2/New_Code.pdf). To verify originality, your article may be checked by the originality detection service Cross Check <http://www.elsevier.com/editors/plagdetect>.

The authors are obliged to participate in peer review process and be ready to provide corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. All authors of a paper should have significantly contributed to the research.

The reviewers should provide objective judgments and should point out relevant published works which are not yet cited. Reviewed articles should be treated confidentially. The reviewers will be chosen in such a way that there is no conflict of interests with respect to the research, the authors and/or the research funders.

The editors have complete responsibility and authority to reject or accept a paper, and they will only accept a paper when reasonably certain. They will preserve anonymity of reviewers and promote publication of corrections, clarifications, retractions and apologies when needed. The acceptance of a paper automatically implies the copyright transfer to the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan.

The Editorial Board of the National Academy of sciences of the Republic of Kazakhstan will monitor and safeguard publishing ethics.

Правила оформления статьи для публикации в журнале смотреть на сайте:

www:nauka-nanrk.kz

social-human.kz

Редакторы *М.С. Ахметова, Т.А. Апендиев, Д.С. Аленов*
Верстка на компьютере *А.М. Кульгинбаевой*

Подписано в печать 10.10.2018
Формат 60x88¹/₈. Бумага офсетная. Печать – ризограф.
11,6 п.л. Тираж 500. Заказ 5.